

USTAWA

z dnia _____

o zmianie ustawy – Prawo oświatowe

Art. 1. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r., poz. 996,1000, 1290, 1669, 2245, z 2019 r. poz. 534) wprowadza się następujące zmiany:

1). w art. 83:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Rady rodziców działają na zasadach stowarzyszeń zwykłych. Przepisy art. 40 ust. 1, 1a, 3, 4 oraz art. 41a i 42 ustawy Prawo stowarzyszeniach stosuje się odpowiednio.”,

b) po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Rady rodziców nie mogą zawierać umów kredytu lub pożyczki, nabywać nieruchomości lub praw użytkowania wieczystego, ustanawiać ograniczonych praw rzeczowych, przejmować długów, zawierać umów poręczenia lub innych podobnych umów.”,

c) po ust. 1b dodaje się ust. 1c w brzmieniu:

„1c. Rady rodziców odpowiadają za swoje zobowiązania swoim majątkiem”.

d) w ust. 4 w pkt. 1 po wyrazach „tryb pracy rady” dodaje się przecinek oraz wyrazy

„zwłaszcza sposób powoływania i kompetencje zarządu oraz komisji rewizyjnej”;

2). w art. 84 w ust. 7 wyrazy „mogą być przechowywanie” zastępuje się wyrazami „przechowuje się”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie od 1 września 2019 r.

UZASADNIENIE

Celem proponowanej nowelizacji jest usunięcie niepewności statusu prawnego rad rodziców, który w obecnym stanie prawnym był widoczny w rozbieżnych interpretacjach sądów i organów administracji publicznej, a tym samym potwierdzenie podmiotowości prawnej rad rodziców.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe daje radom rodziców w art. 84 ust. 2 kompetencje przy:

- uchwalaniu programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły lub placówki, co jest dokonywane w porozumieniu z radą pedagogiczną,
- opiniowaniu programu i harmonogramu poprawy kształcenia lub wychowania,
- opiniowaniu projektu planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły.

Przepisy te pozostają w związku z art. 48 ust. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, stwarzając rodzicom możliwość wpływu na edukację i wychowanie swoich dzieci. Na szczególną uwagę zasługują kompetencje wskazane w art. 84 ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, a więc możliwość występowania z wnioskami i opiniami we wszystkich sprawach szkoły lub placówki do dyrektora i innych organów szkoły lub placówki oraz organu prowadzącego i organu sprawującemu nadzór pedagogiczny. Oznacza to, że rady rodziców otrzymały kompetencje, które wykraczają poza wewnętrzną strukturę szkoły.

Nie można oddzielać wyżej wskazanego uprawnienia od szczególnego statusu rady rodziców jako społecznego organu szkoły, co zostało podkreślone umieszczeniem ich w rozdziale ustawy Prawo oświatowe o takim właśnie tytule. Należy zatem przyjąć, że rady rodziców nie są organem szkoły, lecz właśnie społecznym organem szkoły, co nadaje im pewną niezależność w związku z podejmowaną działalnością. Interpretacja taka wynika z samych technik prawidłowej legislacji, które zobowiązują do jednakowego określania tych samych podmiotów. Jest to związane również z faktem, że rady rodziców reprezentują ogół rodziców uczniów, a więc w przeciwieństwie np. do rad szkoły, nie skupiają osób związanych ze szkołą lub placówką stosunkiem pracy.

Należy również pamiętać, że rady rodziców są ważnym elementem tworzenia społeczeństwa obywatelskiego, z uwagi m.in. na to, że działania podejmowane bezpośrednio przez nie i z ich inicjatywy odbywają się na zasadach wolontariatu. Ważnym elementem jest także fakt, że rady rodziców swoją działalnością mają wspierać system edukacji, a więc jeden z najważniejszych obszarów życia publicznego wpływający na rozwój społeczeństwa. Tym samym uczą i zachęcają do czynnego udziału w funkcjonowaniu państwa, przede wszystkim na szczeblu samorządowym

i lokalnym. Niepełne, niesprecyzowane uprawnienia rad rodziców oraz brak jasnego określenia ich statusu prawnego mogą zniechęcać rodziców uczniów do zaangażowania się w ich działalność.

Istotnym elementem są również uprawnienia zapisane w art. 84 ust. 6 ustawy Prawo oświatowe, umożliwiające radom rodziców gromadzenie funduszy i przechowywanie ich na odrębnym rachunku bankowym. Przepisy wyraźnie wskazują na prawo do gromadzenia funduszy bezpośrednio przez radę rodziców oraz wydatkowania ich według zasad określonych w regulaminie rady rodziców. Prawo do uchwalania regulaminu przysługuje radzie rodziców. Tworzy to sytuację niezależności finansowej, a więc sugeruje również niezależność w ich rozdysponowaniu. Zatem naturalnym byłoby również nadanie radom rodziców zdolności do czynności prawnych oraz zdolności sądowej. Dodatkowym argumentem jest możliwość gromadzenia funduszy na odrębnych rachunkach bankowych.

Interpretacja ta została podkreślona w art. 84 ust. 7 ustawy Prawo oświatowe, który przewiduje możliwość przechowywania funduszy rady rodziców na odrębnym rachunku bankowym. Na mocy tych regulacji rady rodziców mogą zakładać i prowadzić odrębny rachunek bankowy; banki przygotowały specjalne oferty dedykowane dla rad rodziców, z uwzględnieniem ich specyfiki, zawierające m.in. zasady otwierania czy prowadzenia rachunków, jak również warunki przejścia tych rachunków pod zarządzanie kolejnych osób, które tworzą rady rodziców w następnych latach. Ważna jest również kwestia dysponowania środkami złożonymi na tych rachunkach; mogą to robić osoby pisemnie upoważnione właśnie przez radę rodziców. Należy również wspomnieć o regulacjach zawartych w art. 20 pkt 6 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusu restrukturyzacji, który zapewnia ochronę przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny funduszy zgromadzonych na rachunkach bankowych rad rodziców.

Uwzględniając powyższe nie można przyjąć, że niektóre zadania rad rodziców będą wykonywane za pośrednictwem szkoły; tworzy to niedogodną prawnie sytuację, kiedy jeden z podmiotów jest uprawniony do gromadzenia funduszy, a inny do zawierania umów w oparciu o nie. Zatem należy zapewnić radom rodziców zdolność do czynności prawnych oraz zdolność sądową, aby mogły w pełni korzystać z zagwarantowanych im praw, jednocześnie wspierając oddolnie system edukacji. Z tej przyczyny najbardziej odpowiednia wydaje się konstrukcja przyjęta przy tworzeniu stowarzyszeń zwykłych, której podstawy niemal pokrywają się z zasadami konstytuowania się rad rodziców. Jednocześnie nie można zapominać o istotnych różnicach, które wynikają z odmienności danych instytucji. Przede wszystkim z uwagi na obligatoryjne powoływanie rad rodziców, należy przyjąć, że okres istnienia rady rodziców jest związany z okresem istnienia szkoły. Nie można

założyć szkoły publicznej, w której nie będzie działała rada rodziców, tym samym nie można powołać rady rodziców bez szkoły. Sugeruje to pewną ciągłość rady rodziców jako organu społecznego szkoły, z jednoczesną zmianą jej składu. Pozwala to na zdjęcie odpowiedzialności za zobowiązania wynikające z działalności rady rodziców z poszczególnych osób tam działających i przeniesienie jej na samą instytucję rady rodziców. Zapewni to bezpieczeństwo finansowe rodziców chcących zaangażować się w działania wspierające szkolnictwo. Zaleca się również wprowadzenie obowiązku prowadzenia odrębnego rachunku bankowego, dzięki czemu dysponowanie funduszami stanie się bardziej przejrzyste, a w razie jakichkolwiek działań w złej wierze, będzie zagwarantowana możliwość wskazania winnego oraz ewentualnego pociągnięcia go do odpowiedzialności. Jednocześnie przepisy ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym zapewniają bezpieczeństwo funduszom gromadzonym przez rady rodziców. Ze względów bezpieczeństwa oraz braku uzasadnienia dla pozostawiania tak szerokich uprawnień, nowelizacja wyklucza zawieranie przez rady rodziców umów kredytu lub pożyczki, nabywania nieruchomości lub praw użytkowania wieczystego, ustanawiania ograniczonych praw rzeczowych, przejmowania długów, zawierania umów poręczenia lub innych podobnych umów. Również z uwagi na nadanie uprawnień w kwestii zdolności do czynności prawnych oraz zdolności sądowych, nowelizacja przewiduje powołanie w radach rodziców organów takich jak zarząd oraz komisja rewizyjna, na wzór stowarzyszeń zwykłych.